

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26.10.2011, sp. zn. 7 Tdo 1298/2011, ECLI:CZ:NS:2011:7.TDO.1298.2011.1

Číslo: 54/2012

Právní věta: Skutek, který byl spáchán za účinnosti zákona č. 140/1961 Sb., trestního zákona, ve znění pozdějších předpisů, a o němž se rozhoduje již za účinnosti zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, ve znění pozdějších předpisů, může být posouzen jako trestný čin jen tehdy, když naplňuje zákonné znaky určité skutkové podstaty podle obou těchto zákonů. Jestliže jím měl být spáchán trestný čin, jehož subjektivní stránka vyžaduje zavinění z nedbalosti (§ 5 tr. zák., § 16 tr. zákoníku), přičemž podle trestního zákoníku musí jít o hrubou nedbalost (§ 16 odst. 2 tr. zákoníku), lze skutek posoudit jako trestný čin jen tehdy, když soud vyvodí u obviněného (pachatele) hrubou nedbalost. To platí i tehdy, pokud soud v takovém případě nakonec dospěje k závěru, že při posuzování trestnosti činu z hlediska časové působnosti zákona (§ 16 odst. 1 tr. zák., § 2 odst. 1 tr. zákoníku) není pro pachatele příznivější použití trestního zákoníku a že čin je třeba kvalifikovat podle trestního zákona.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 26.10.2011

Spisová značka: 7 Tdo 1298/2011

Číslo rozhodnutí: 54

Číslo sešitu: 9

Typ rozhodnutí: Usnesení

Hesla: Časová působnost, Nedbalost

Předpisy: § 16 tr. zákoníku
§ 2 odst. 1 tr. zákoníku

Druh: Rozhodnutí ve věcech trestních

Sbírkový text rozhodnutí:

Nejvyšší soud z podnětu dovolání obviněného J. M. zrušil usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích – pobočka v Táboře ze dne 9. 6. 2011, sp. zn. 14 To 103/2011, a rozsudek Okresního soudu v Táboře ze dne 13. 1. 2011, sp. zn. 13 T 158/2006, ve výroku, jímž byl obviněný J. M. uznán vinným trestným činem poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení podle § 184 tr. zák., a ve výroku, jímž bylo podle § 24 odst. 1 tr. zák. upuštěno od potrestání obviněného J. M. Zrušil další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Okresnímu soudu v Táboře přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Rozsudkem Okresního soudu v Táboře ze dne 13. 1. 2011, sp. zn. 13 T 158/2006, byl obviněný J. M. uznán vinným trestným činem poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení podle § 184 tr. zák. s tím, že podle § 24 odst. 1 tr. zák. bylo upuštěno od jeho potrestání. V další části rozsudku byl obviněný J. M. podle § 226 písm. c) tr. ř. zproštěn obžaloby pro trestné činy neoprávněného držení platební karty podle § 249b tr. zák., poškozování cizí věci podle § 257 odst. 1 tr. zák. a krádeže podle § 247 odst. 1 písm. b), odst. 2 tr. zák. Kromě toho bylo rozsudkem rozhodnuto také ohledně obviněných M. S. a P. Š.

Jako trestný čin poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení podle § 184 tr. zák. posoudil Okresní soud v Táboře skutek, který podle jeho zjištění spočíval v podstatě v tom, že obviněný J. M. dne 13. 1. 2005 kolem 12,30 hodin na účelové komunikaci v katastru obce Z. L., okr. T., od areálu obchodní společnosti Č., a. s., ve směru k silnici č. I/19 řídil osobní automobil, před železničním přejezdem nerespektoval dopravní značku „Stůj, dej přednost v jízdě!“, nezastavil, bez dalšího vjel na přejezd v době, kdy jím projížděl osobní motorový vlak č. Os 18406, a přední částí automobilu narazil do středu motorového vlaku, v němž cestovalo 10 lidí včetně posádky.

Odvolání obviněného J. M., podané proti odsuzujícímu výroku o vině, bylo usnesením Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře ze dne 9. 6. 2011, sp. zn. 14 To 103/2011, podle § 256 tr. ř. zamítnuto.

Proti tomuto usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře obviněný podal prostřednictvím obhájkyne v zákonné lhůtě dovolání. Výrok o zamítnutí odvolání napadl s odkazem na důvody dovolání uvedené v § 265b odst. 1 písm. e), g) a l) tr. ř. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. e) tr. ř. obviněný uplatnil s námitkami v tom smyslu, že jeho trestní odpovědnost byla se zřetelem k trestnímu zákoníku účinnému od 1. 1. 2010 promlčena a že jeho trestní stíhání tudíž bylo podle § 11 odst. 1 písm. b) tr. ř. nepřípustné. Obviněný v této souvislosti poukázal na dobu mezi 13. 9. 2007 a 13. 1. 2011, jejímž uplynutím byla promlčena jeho trestní odpovědnost. Pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř. obviněný zahrnul námitky, v nichž vyjádřil názor, že skutek měl být posouzen podle trestního zákoníku účinného od 1. 1. 2010 a že z hlediska tohoto trestního zákoníku skutek není žádným trestným činem. Dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. l) tr. ř. obviněný spojil s předcházejícími dovolacími důvody. Obviněný J. M. se dovoláním domáhal toho, aby Nejvyšší soud zrušil napadené usnesení a jeho se týkající odsuzující část rozsudku Okresního soudu v Táboře.

Nejvyšší soud přezkoumal podle § 265i odst. 3, 4 tr. ř. napadené usnesení i předcházející řízení a shledal, že dovolání je důvodné v části, v níž se opírá o dovolací důvody podle § 265b odst. 1 písm. g) a l) tr. ř.

Podle § 265 odst. 1 písm. g) tr. ř. lze dovolání podat, jestliže rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení.

Z hlediska vztahu napadeného usnesení a podaného dovolání je spornou právní otázkou to, podle kterého zákona měl být skutek posouzen. Tato otázka vyplývá z okolnosti, že skutek se stal za účinnosti trestního zákona účinného do 31. 12. 2009, avšak bylo o něm rozhodováno za účinnosti trestního zákoníku účinného od 1. 1. 2010. V této situaci se uplatní zásada, že trestnost činu se posuzuje podle zákona účinného v době, kdy byl čin spáchán, a podle pozdějšího zákona se posuzuje jen tehdy, jestliže to je pro pachatele příznivější. Uvedená zásada je stanovena jak v trestním zákoně účinném do 31. 12. 2009 (§ 16 odst. 1 tr. zák.), tak v trestním zákoníku účinném od 1. 1. 2010 (§ 2 odst. 1 tr. zákoníku).

Soudy nižších stupňů bez dalšího posoudily skutek podle trestního zákona účinného do 31. 12. 2009, aniž se zabývaly tím, jak by vyznělo jeho posouzení podle trestního zákoníku účinného od 1. 1. 2010 a zda by toto posouzení nebylo pro obviněného příznivější.

Trestného činu poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení podle § 184 tr. zák. se dopustil ten, kdo z nedbalosti ohrozil provoz obecně prospěšného zařízení (§ 182 odst. 1 tr. zák.). Na tento trestný čin byla stanovena sazba trestu odnětí svobody až na šest měsíců. Odpovídajícím trestným činem podle trestního zákoníku je přečin poškozování a ohrožení provozu obecně prospěšného zařízení z nedbalosti podle § 277 odst. 1 tr. zákoníku. Tohoto přečinu se dopustí ten, kdo z hrubé nedbalosti zničí, poškodí, odstraní nebo učiní neupotřebitelným obecně prospěšné zařízení nebo ohrozí provoz obecně prospěšného zařízení. Na tento přečin je stanovena sazba trestu odnětí svobody až na jeden rok.

Samotné porovnání sazeb trestu odnětí svobody ukazuje na to, že ustanovení § 277 odst. 1 tr. zákoníku je přísnější než ustanovení § 184 tr. zák. a že posouzení činu podle pozdějšího zákona tedy není pro obviněného příznivější. Závěr, podle kterého zákona má být čin posouzen, však nelze vyvozovat jen z pouhého porovnání trestních sazeb. Je třeba vzít v úvahu především zásadní odlišnost ve vymezení zákonných znaků trestného činu podle obou zákonů, a to pokud jde o subjektivní stránku trestného činu. Zatímco k trestnosti činu podle § 184 tr. zák. postačovala nedbalost (§ 5 tr. zák.), k trestnosti činu podle § 277 odst. 1 tr. zákoníku nestačí nedbalost (§ 16 odst. 1 tr. zákoníku), ale vyžaduje se hrubá nedbalost (§ 16 odst. 2 tr. zákoníku). Pokud by nebylo důvodu k závěru, že ze strany obviněného šlo o hrubou nedbalost podle § 16 odst. 2 tr. zákoníku, pak by skutek nebyl žádným trestným činem podle trestního zákoníku účinného od 1. 1. 2010 a použití trestního zákoníku by bylo pro obviněného evidentně příznivější. Pokud by však bylo namístě učinit závěr, že obviněný jednal z hrubé nedbalosti, jejíž znaky jsou vymezeny v § 16 odst. 2 tr. zákoníku, pak by teprve bylo třeba vzít v úvahu porovnání trestních sazeb, které vyznívá tak, že trestní zákoník účinný od 1. 1. 2010 není pro obviněného příznivější a skutek by bylo třeba posoudit podle trestního zákona účinného do 31. 12. 2009. Z odlišnosti znaků subjektivní stránky obou uvedených trestných činů tak - zdánlivě paradoxně - vyplývá, že podmínkou použití trestního zákona účinného do 31. 12. 2009 je naplnění znaků trestného činu podle trestního zákoníku účinného od 1. 1. 2010.

V posuzované věci soudy konstatovaly u obviněného vědomou nedbalost podle § 5 písm. a) tr. zák. Pokud by byl tento závěr transformován do právního posouzení skutku podle trestního zákoníku účinného od 1. 1. 2010, nemusel by být čin obviněného bez dalšího trestným činem. Soudy se vůbec nezabývaly otázkou, zda ze strany obviněného případně šlo o hrubou nedbalost podle § 16 odst. 2 tr. zákoníku, a nečinily v tomto ohledu žádné závěry. Přitom tato otázka měla podstatný význam i z hlediska posouzení skutku podle trestního zákona účinného do 31. 12. 2009.

Bez vyřešení uvedené otázky je právní posouzení skutku jako trestného činu poškozování a ohrožování provozu obecně prospěšného zařízení podle § 184 tr. zák. nesprávné. Dovolání obviněného, pokud se opírá o dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) tr. ř., je proto důvodné.

Nejvyšší soud poté, co se vypořádal i s dalšími uplatněnými dovolacími důvody, z podnětu dovolání obviněného, pokud bylo podáno s odkazem na ustanovení § 265b odst. 1 písm. g), l) tr. ř., zrušil jak napadené usnesení Krajského soudu v Českých Budějovicích - pobočka v Táboře, tak vadnou část rozsudku Okresního soudu v Táboře jako součást řízení předcházejícího napadenému usnesení. Nejvyšší soud zároveň zrušil všechna další obsahově navazující rozhodnutí, která tím ztratila podklad. Nakonec Nejvyšší soud přikázal Okresnímu soudu v Táboře, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.